

Jonge bondgenoten

In mijn gemeente geeft een 'allochtone' zelforganisatie sinds drie jaar huiswerkbegeleiding aan de leerlingen van enkele 'zwarte' basisscholen. De organisatie kreeg daar toen een provinciale subsidie voor. De organisatie kon rekenen op de vrijwillige en enthousiaste inbreng van 30 HBO- en WO-studenten uit 'hun' kring, die allemaal een of twee basisschoolleerlingen regelmatig zijn gaan helpen en coachen. Gemeentelijke steun lag moeilijk en leidde zelfs tot een aanvaring in de gemeenteraad. De gemeente meende het project niet te kunnen ondersteunen, omdat dit een zaak van de scholen zou zijn. De gemeente wilde ook geen basis-subsidie meer geven voor ruimte en faciliteiten. Dit zou de ongewenste oude jaarlijkse subsidies voor zelforganisaties continueren en daar wilde de gemeente van af. De gemeente wilde een nieuw, projectgericht subsidieregime.

Deze zaak vond ik vooral te erg, omdat het de onderwijskansen van leerlingen van 'zwarte' scholen schaadt, en omdat het de vrijwillige inzet van jonge 'allochtone' bondgenoten frustreert.

Ik wil hier het punt van de onderwijskansen even laten liggen – geen twee zaken tegelijk. Mijn aandacht in dit essay gaat nu uit naar het punt van de jonge 'allochtone' bondgenoten.

Twee jaar geleden verschenen er enige interessante studies over jongeren en integratie. Forum kwam met een rapport, evenals onderzoekers van de Universiteit van Amsterdam en die van Rotterdam. Ook ik kwam met een rapport. De rapporten hadden alle direct betrekking op wat jongeren met roots 'hier' en 'daar' in vooral Rotterdam en Amsterdam vonden van zichzelf, alsook van de samenleving en hun perspectieven daarin. Parallel aan deze studies werd steeds duidelijker dat toenemende aantallen jonge 'allochtonen' in die steden en elders de weg vinden naar het tertiair onderwijs en vooral naar HBO-opleidingen, vooral via het MBO.

De rapporten maken duidelijk dat er een veelbelovende generatie is van jonge mensen met roots 'elders'. Het zijn 'allochtone' jongeren; ze zijn optimistisch en ambitieus; ze zetten, als dat nodig is, een extra tandje bij – op school, het werk, in de samenleving. Ze voelen zich wel betrokken op hun ouders: hun armoede, thuiscultuur, religie, etc. Ze voelen zich niet verantwoordelijk voor falend integratiebeleid of 'ongeïntegreerd' gedrag van randgroepers en andere lastpakken. Zeer velen delen de maatschappelijke ambitie van een geïntegreerde multiculturele samenleving, zonder etnische uitsluiting op school, in de woonwijken, op de arbeidsmarkt en met alle kansen voor alle jonge mensen. Professionals onder hen laten zien dat een gerichte en sluitende aanpak van jonge criminelen en ex-gedetineerden kans van slagen heeft. Mijn sprekende voorbeelden zijn mijn 'casemanagers harde kern' met hun Marokkaanse en Antilliaanse roots in een Antillianengemeente onder de rook van Rotterdam.

Deze jonge 'allochtonen' zijn belangrijke bondgenoten voor het integratiebeleid van de komende jaren. Dit is de kern van mijn betoog.

Hiermee zou dit essay af moeten zijn – het is vanzelfsprekend dat veelbelovende jongeren belangrijke bondgenoten zijn, nu en in de nabije toekomst. Deze veel-

belovende bondgenoten zijn de rolmodellen van geslaagde integratie. Dus: zoek ze op, geef ze de kans, luister naar ze, ga met ze in gesprek, zet ze hoog op de verkiezingslijsten, geef ze vertrouwen. Succes verzekerd, toch?

Alleen, de praktijk is te vaak anders en minder bemoedigend. Het publieke debat over de integratie van de afgelopen tien jaar weerspiegelt niet dit optimisme over 'jonge allochtonen'. 'Jonge allochtonen' zijn op de eerste plaats lastig of zelfs crimineel in de meeste nationale rapportages en beschouwingen over de stand van het land. Het punt van de groeiende deelname in het hoger onderwijs is inmiddels wel opgemerkt, maar trekt toch minder 'spraakmakende' aandacht dan de relatief hoge criminaliteitscijfers van Antilliaanse en Marokkaanse jongeren of de mogelijke radicalisering van deze of gene orthodoxe gelovige. De meerderheid van de bevolking denkt niet meteen aan veelbelovende jongeren als het om integratie gaat, maar aan overvallers, lastpakken en andere ...-jongeren of aan 'on-aangepaste' ouderen die geen Nederlands spreken. Veel leidsmannen doen in de ogen van de meerderheid alles fout: ze zijn tegen vrije meningsuiting, ze discrimineren vrouwen en holebi's (homo's, lesbo's en biseksuelen) en ze slaan kinderen. Integratie is de verplichting om je aan te passen, je straffen als jeugdcrimineel uit te zitten (liefst ver weg), Nederlands te spreken en deugdelijke leidsmannen en -vrouwen te kiezen.

Ik heb jonge, veelbelovende allochtonen gesproken die heel ver meegaan in deze op aanpassing gerichte integratie. Dit sluit aan op hun eigen aanpassing aan hun nieuwe omgeving hier – in het hoger onderwijs, onder vrienden, bij het vinden van stageplaatsen en/of een baan, etc. Ook delen zij de ervaring met onveiligheid en criminaliteit in de samenleving, met daarbij de ergernis over 'allochtonen' die weinig doen om hun eigen weg te vinden in de Nederlandse samenleving. Ook zij hebben last van slechte en onbetrouwbare leiders en bestuurders. Dus tekenen ze als bondgenoot voor deze op aanpassing gerichte integratie.

Maar van harte en volledig meegaan in dit standpunt is ongewoon. Er zijn te veel bijkomende punten en ervaringen die de aanpassingsrichting in de weg staan. Het wekt geen vertrouwen als je te horen krijgt dat er geen stageplaatsen meer zijn, terwijl je ziet dat een blonde, blauwogige klasgenoot er ná jou wel een krijgt. Je bent er toch gevoelig voor dat het altijd die ...-allochtonen en -Marokkanen zijn die de onveiligheid veroorzaken, terwijl het net zo goed om witte fascho's of skinheads of hooligans gaat, zoals op het strand van Hoek van Holland of bij de grote voetbalwedstrijden. Je weet ook wel dat niet iedereen zielig moet doen, maar je eigen ouders doen vaak ontzettend hun best om Nederlands te leren. Het is en blijft wel een onmogelijke taal voor iemand met alleen aan paar jaar basisschool.

Tja, je bent wel bondgenoot van de integratie of zelfs van de aanpassing, maar – vul maar in. En als er te veel maren komen, dan kunnen de veelbelovende bondgenoten zo maar weer afhaken.

En er zijn veel maren. De grootste vind ik dat 'we', al dan niet bewust, als politieke smaakmakers van de integratie het onze veelbelovende bondgenoten tegen maken om bondgenoot te zijn. Dit begint onder andere bij iets dat alle veelbelovende jonge mensen van levensbelang vinden, namelijk het vinden van de juiste man of vrouw om het leven mee te delen. Al meer dan tien jaar vinden 'we' dat

jonge allochtonen te vaak hun man of vrouw in het land van hun ouders of grootouders vinden. 'We' zijn tegen deze importmannen en -vrouwen en daarom hebben 'we' de importdrempels verhoogd. Dat mag, het is politiek afgedekt door de Kamer, en het heeft nog effect gehad ook – althans: de huwelijksimport is teruggelopen, en misschien voorkomen 'we' gearrangeerde huwelijken. Maar het is en was ook een gemiste kans. Met bureaucratisch en repressief gedoe frustreren 'we' al die mogelijke bondgenoten die op iemand in het land van ouders of grootouders (of waar dan ook buiten de Europese Unie) vallen, al dan niet met familiale hulp. Ik ben te weinig politieke smaakmakers tegen gekomen die gevoelig zijn voor deze frustratie onder hún mogelijke bondgenoten. Dat terwijl alternatieve benaderingen best te vinden zijn – vraag het de jonge allochtonen zelf. Ze zullen zeker oog hebben of krijgen voor de grote en groeiende aantallen aantrekkelijke leeftijds-, cultuur- en geloofsgenoten, of voor iemand die op hun manier Nederlands is en wil zijn. Gesprekken in die richting zouden een gerichte bondgenootschappelijke strategie vertegenwoordigd hebben. Ik heb ze tot nu toe helaas gemist.

En dan is er nog de frustratie over thuis. Thuis betekent: de eigen taal en cultuur, het vreemde geloof, de armoedecultuur van ouders en grootouders, vakanties in de landen van ouders en grootouders (waar je je ook niet echt thuis voelt), misschien gedeelde frustraties met discriminatie, etc. Uit het oogpunt van de integratie en zeker van de aanpassing mag je dit thuis eigenlijk niet echt waarderen. Zó ver wil vrijwel niemand gaan. Ja, misschien wel als je met een rode kop en op hele goede gronden van huis moest weglopen of vroeg op kamers moest gaan. Maar voor de meesten is het frustrerend als je 'thuis' maar moet vergeten.

Dit zijn, helaas, frustraties die wij als politieke smaakmakers in debatten over integratiebeleid en in de integratiepraktijk van alle dag opwekken, vaak onbewust en met de beste bedoelingen. Ze zijn de doodsteek voor effectieve bondgenootschappen met jonge, veelbelovende 'allochtonen'. Het is te voorkomen door integratie steeds weer te verbinden met de terechte behoeften jongeren, veelbelovende jongeren, aan hun eigen thuiscultuur en te vertrouwen op hun multiculturele habitus.

Het is dan ook voor mij als witte en oudere politieke smaakmaker de belangrijkste reden om multiculturalist te zijn en te blijven.